

טבת התשע"ב

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

הפסח וסיפור יציאת מצרים

לפרשת בא (מעובד משיעור של הרב יהודה ראק – ישיבת הר עציון)

שאר לא ימצא בבתים כי כל-אכל מחמץ ונכרתה הנפש ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח הארץ. ב כל-מחמץ לא תאכלו בכל מושבתים ותאכלו מצות.

2. דברים, פרק ט"ז, פסוקים א' - ח'.

א שמור את-חדש האביב ועשית פסח ליהנה אלהיך כי בחדש האביב הוציאך יהנה אלהיך ממצרים לילה. ב וזבחך פסח ליהנה אלהיך צאן ובקר במקום אשר-יבחר יהנה לשכן שמו שם. ג לא-תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל-עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את-יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ד ולא-יראה לך שאר בכל-גבלך שבעת ימים ולא-ילין מן-הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר. ה לא תוכל לזבח את-הפסח באחד שערך אשר-יהנה אלהיך נתן לך. ו כי אם-אל-המקום אשר-יבחר יהנה אלהיך לשכן שמו שם תזבח את-הפסח בערב כבוא השמש מועד צאתך ממצרים. ז ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר יהנה אלהיך בו ופנית בבקר והלכת לאהליך. ח ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת ליהנה אלהיך לא תעשה מלאכה.

3. מכילתא, בא, פרשה ו'.

אין "בשל" אלא צלי, שנאמר "ובשלת ואכלת", ואומר: "ויבשלו את הפסח באש כמשפט..." (דברי הימים ב', פרק ל"ה, פסוק י"ג). מכאן היה ר' יאשיה אומר: הנודר מן המבושל אסור בצלי.

4. שמות רבה, ט"ז, ג'.

"משכו וקחו לכם צאן": הדא הוא דכתיב "יבושו כל עובדי פסל" (תהילים, פרק צ"ז, פסוק ז'). בשעה שאמר הקב"ה למשה לשחוט הפסח, אמר לו משה: "רבון העולם, הדבר הזה היאך אני יכול לעשות? אי אתה יודע שהצאן אלהיהן של מצרים הן", שנאמר "הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלונו" (שמות, פרק ח', פסוק כ"ב)! אמר לו הקב"ה: "חייך, אין ישראל יוצאין מכאן עד שישחטו את אלהי מצרים לעיניהם, שאודיע להם שאין אלהיהם כלום..."

1. ש מות, פרק י"ב, פסוקים א' - כ'

א ויאמר יהנה אל-משה ואל-אהרן בארץ מצרים לאמר. ב החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. ג דברו אל-כל-עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית-אבת שה לבית. ד ואם-ימעט הבית מהיות משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל-ביתו במקסת נפשת איש לפי אכלו תכסו על-השה. ה שה תמים זכר בן-שנה יהיה לכם מן-הקבשים ומן-העזים תקחו. ו והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אותו כל קהל עדת-ישראל בין הערבים. ז ולקחו מן-הדם ונתנו על-שתי המזוזות ועל-המשקוף על הבתים אשר-יאכלו אתו בהם. ח ואכלו את-הבשר בלילה הזה צלי-אש ומצות על-מררים יאכלהו. ט אל-תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם-צלי-אש ראשו על-כרעיו ועל-קרבו. י ולא-תותירו ממנו עד-בקר והנתר ממנו עד-בקר באש תשרפו. יא וככה תאכלו אתו מתניכם חגרים נעליכם בגדליכם ומקלכם בידכם ואכלתם אתו בחפזון פסח הוא ליהנה. יב ועברתי בארץ-מצרים בלילה הזה והפיתי כל-בכור בארץ מצרים מאדם ועד-בהמה ובכל-אליהי מצרים אעשה שפטים אני יהנה. יג והיה היום לכם לאת על הבתים אשר אתם שם וראיתי את-הדם ופסחתי עלכם ולא-יהיה בכם נגף למשחית בהכתי בארץ מצרים. יד והיה היום הזה לכם לזכרון וחגתם אותו חג ליהנה לדרתיכם חקת עולם תחגהו. טו שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון תשביתו שאר מבתיכם כי כל-אכל חמץ ונכרתה הנפש ההוא מישראל מיום הראשון עד-יום השבעי. טז וביום הראשון מקרא-קדש וביום השביעי מקרא-קדש יהיה לכם כל-מלאכה לא-יעשה בהם אך אשר יאכל לכל-נפש הוא לבדו יעשה לכם. יז ושמרתם את-המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את-צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את-היום הזה לדרתיכם חקת עולם. יח בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות עד יום האחד ועשרים לחדש בערב. יט שבעת ימים

5. המשנה בפסחים סט:

אימתי מביא חגיגה עמו? בזמן שהוא בא בחול בטהרה ובמועט; ובזמן שהוא בא בשבת ובמרוכה ובטומאה, אין מביאין עמו חגיגה.

6. רב אשי בגמרא (פסחים ע.):

שמע מינה חגיגת ארבעה-עשר לאו חובה היא.

7. התוספות מפרשים:

לאו חובה היא - כלומר, אינו חייב מן התורה להביאה.

8. רמב"ם, הלכות קרבן פסח, פרק י', הלכות

י"ב - י"ג:

כשמקריבין את הפסח בראשון מקריבין עמו שלמים ביום י"ד... וזו היא הנקראת חגיגת ארבעה-עשר, ועל זה נאמר בתורה "וזבחת פסח לה' אלוקיך צאן ובקר". אימתי מביאין עמו חגיגה זו? בזמן שהוא בא בחול ובטהרה ובמועט. אבל אם חל יום ארבעה-עשר להיות בשבת או שבת הפסח בטומאה או שהיו הפסחים מרובים אין מביאין עמו חגיגה ואין מקריבין אלא הפסחים בלבד. חגיגת ארבעה-עשר רשות ואינה חובה.

9. שמות פרק י"ב, פסוקים כ"ו - כ"ז; פרק

י"ג, פסוקים ו' - ח':

וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מַה הָעִבְדָּה הַזֹּאת לָכֶם: וְאָמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לַה' אֲשֶׁר פָּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בְּתֵינוּ הִצִּיל וַיִּקַּד הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲוּ:

שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל מִצֵּת וּבֵיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חַג לַה': מִצֹּת יֹאכַל אֶת שְׁבַעַת הַיָּמִים וְלֹא יִרְאֶה לְךָ חֶמֶץ וְלֹא יִרְאֶה לְךָ שָׂאֵר בְּכֹל גְּבֻלְךָ: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם.

10. הרמב"ן בהוספותיו לספר המצוות (הוספה

ט"ו למצוות העשה):

ואין ראוי למנותה מצוה אחת עם הקריאה כמו שמקרא בכורים אינו נמנה אחת עם הבאתו וספור יציאת מצרים עם אכילת הפסח.

11. מחלקת אמוראים באשר לתוכן הספציפי

של הגנות והשבח:

מאי בגנות? רב אמר: "מתחלה עובדי עבודת גלולים היו אבותינו". ושמואל אמר: "עבדים היינו".